

Til: Jan Fagerberg (jan.fagerberg@tik.uio.no)

Vi har observert at du er leder for et ekspertutvalg nedsatt av regjeringen for å gi råd om bedre måloppnåelse i forskningspolitikken: "*Ekspertutvalget skal gå gjennom mål- og resultatstyring i forskningssektoren og foreslå endringer som bidrar til høyest mulig samfunnsøkonomisk avkastning av forskningsinnsatsen. Utvalget skal herunder foreslå resultatindikatorer for forskningssektoren. En slik gjennomgang av forskningens mål og resultater må ta utgangspunkt i at forskningen skal ha høy kvalitet, og at staten også har et viktig ansvar for grunnforskning.*"

I mai 2010 initierte vi et *Opprop for friere forskning* (www.friereforskning.com), hvor vi på kort tid oppnådde ca 700 underskrivere på følgende konkrete punkter:

- Frie forskningsprogrammer økes fra dagens 7 prosent til 15 prosent av nåværende ramme under Forskningsrådet
- Økningen gjennomføres ved omfordeling fra de øvrige programmer
- Fem prosentpoeng av nettoøkningen omfordeles fra Forskningsrådet til instituttene ved universitetene
- Instituttens andel øremerkes *Frie forskningsmidler* for både forskningsgrupper og enkeltforskere
- Avslåtte søknader under frie forskningsprogrammer i Forskningsrådet overføres automatisk til instituttene for ny vurdering innen nedskalert ramme
- Frie forskningsmidler kan i tillegg søkes om direkte til instituttet (mindre prosjekter)
- Initiativ fra forsker(e) som søker samarbeid med forsker(e) i andre grupper, gjerne ved andre institutter, skal oppmuntres - spesielt i en tidlig samarbeidsfase hvor søknad til Forskningsrådet er prematurt
- En rimelig andel av *Frie forskningsmidler* reserveres mindre prosjekter som faller utenfor de etablerte gruppene ved instituttet

Vårt forslag går med andre ord i korte trekk ut på (a) øke den relative andel forskningsmidler til frie prosjekter, på bekostning av de tematiske programmene, og (b) styrke grunnforskningsinstituttens rolle i tildeling av prosjektmidler i tidlig fase. I denne tidligfasen er ideene ofte både for umodne og bevillingsmessig for beskjedne til å løftes opp til Forskningsrådet.

Gjennom lengre tid har støttemulighetene for underskogen av nye ideer, som ikke øyeblikkelig lar seg innordne i eksisterende rammer, blitt gradvis dårligere. Dette skader ikke bare grunnforskningen, men også potensialet for å vedlikeholde et mangfold av ideer og utprøvinger. **Det er som kjent blant disse spirene man finner starten for faglig fornyelse og uventede gjennombrudd. Det burde også være allment akseptert at man kun kan vurdere de enkelte ideenes *reelle* potensiale i ettertid – ikke i forkant.**

På denne bakgrunn burde det være innlysende at instituttene må ha økonomisk handlingsrom i form av støttemidler til slike startprosjekter, som nødvendigvis vil mangle viktige aspekter for å lykkes i

Forskningsrådet. Desverre har utviklingen gått i motsatt retning – hvor forskningsstøtte i stadig sterkere grad utspilles i dialog mellom forskningsgrupper og Forskningsrådet (eller andre eksterne finansieringskilder), med instituttene mer eller mindre satt på sidelinjen.

Vi har herved gjort Fagerbergutvalget oppmerksom på våre synspunkter – båret frem av initiative *Opprop for friere forskning* (underskriftslisten fremgår på nettsiden referert ovenfor).

Det er også utviklet et eget dokument "*Innspill for friere grunnforskning*", hvor vi redegjør mer i detalj for hvordan vi konkret ser for oss en bedring av dagens situasjon. Dette dokumentet kan også lastes ned fra nettsiden, under menylinken "Innspill". Vi håper og tror at de konkrete forslagene i Innspill-dokumentet kan være av interesse for din ekspertgruppes arbeid.

Vi ønsker utvalget lykke til med arbeidet!

Med vennlig hilsen,

Ivar Mysterud og Arild O. Gautestad

Biologisk institutt, UiO